

האם יצאת

חובת מגילה

וברכותיה ?

- * הציבור לא מתחילים לענות אמן לפני שסיים ש"ץ את כל המילה האחרונה, של כל ברכה מברכותיה !
- * גם הש"ץ ממתין לסיום עניית כולם אמן !
- * ש"ץ שלא ממתין כשיעור – מכוונים, ואין עונים אמן !

מקורות: מ"ב קכ"ד, ס"ק ל"ח. דאם ענה באמצע תיבה האחרונה זה 'אמן הטופה', ועיי"ש שהוא מחוייב להמתין גם על הטועים המאריכים יותר מדאי, כיון שעליו להוציאם ידי חובה [מגילה וברכותיה וכדומה]. אם חיסרו שמיעת תיבה מהמגילה לא יצאו ידי חובה – שו"ע תר"צ ובמ"ב בס"ק ה'. שעה"צ קס"ז, ס"ק מ"ג, שהמדבר באמצע שמיעתו – מסתברא דלא יצא, שדיבורו מקלקל הברכה. אם לא ממתין שיעור ג' תיבות, לא עונים – שאין העניה מעכבת, אבל הדיבור מקלקל הברכות והקריאה, אחרונים וז"פ.

זכור !

- . ענית אמן לפני סיום הברכה = אמן חטופה !
- . ש"ץ שהתחיל לברך באמצע עניית האמן, וחיסרו השומעים מהברכה הבאה – עליהם לברך שוב הברכה שחיסרו, וימשיכו משם על הסדר !

גם החזן וגם הקהל, וכן בבית – כולנו מקדישים 2 שניות בין ברכה לברכה – לעניית אמן כהלכה !

שו"ת הקוראים ה' ~ מגילה וברכותיה

התוספות [הו"ד בפוסקים] שהמדברים אינם שומעים. ואפשר שרק לכתחילה תיקנו כן] מ"מ לא יצא במה ששמע, שדברים אחרים שאמר מפסיקים את הברכה, ורק במה שאמר יצא.

אם בגלל שבידך לבד או מטעם אחר, חיסר מלשמוע מהקריאה מילה אחת או יותר – לא יצא ידי חובתו [תר"צ סק"ה]. וישלים מה שחיסר, וימשיך משם והלאה על הסדר עד שיקדים את הש"ץ, אבל אי אפשר להשלים את התיבות שחיסר כשיזדמן לו, שכן אם קרא שלא על הסדר אפילו תיבה אחת, נחשב 'קורא למפרע' שלא יצא [תר"צ, ס"ק כ"ב].

אם יש בידו מגילה כשרה – קורא בה תיבות הנ"ל, ויוצא י"ח לכתחילה. ואם אין בידו מגילה כשרה – יקרא את החסר והלאה כנ"ל, מחומש או בע"פ, ויוצא בדיעבד.

מה שיוצא בדיעבד בקורא ע"פ, זהו רק עד חצי המגילה, אבל אם קרא רובה בע"פ לא יצא [שו"ע שם, ג].

אפילו אם השלים בע"פ תיבה או תיבות ראשונות או האחרונות י"ח [תר"צ, באה"ל 'דוקא'] דלא מעכב תחילה וסוף רק לענין כתיבה, שיהיה למגילה 'שם ספר'.

אם לא השלים את התיבה החסרה, צריך לקרא שוב, ובברכה על מקרא מגילה. וישעשה ניסים ו'שהחינו' – לא ישלים בעצמו, ואם אפשר ישמע מספק מאחר [כבאה"ל הנ"ל בסימן תרצ"ב, ד"ה 'שהחינו'].

כל זה שאם חיסר תיבה מהמגילה חוזר ומברך אינו אלא אם סיים והסיח דעתו מהקריאה, אבל בלאו הכי לא יברך שוב, אלא יחזור ויקרא תיבה במגילה כשרה ממקום שחיסר [או בחומש שדינו בקורא בע"פ עד חצי המגילה וכנ"ל], ויסמוך על הברכות הראשונות.

בלי סיבה מיוחדת – אין לומר חלק מתיבות הברכה עם הש"ץ, אלא להאזין היטב ולצאת ממנו, אבל אם חושש שלא ישמע ממנו כל התיבות כראוי – יברך הברכות לבד, ולא יאמר חלק בשמיעה וחלק באמירה לכתחילה, [עשעה"צ קכ"ד, מ"ז, וע"ע דע"א, בבאה"ל 'דאיתקש' וחזו"א סכ"ט, ו' – שדנו האם בברכה דמי למגילה שיכול חלק בשמיעה וחלק באמירה] אלא יברך כראוי, לא יענה על ברכות הש"ץ משום הפסק, וישים לב ששומע את כל תיבות המגילה על הסדר מראשונה ועד האחרונה, ובזכות זה יוכל לזכות לכל הארות יום הפורים בע"ה, ולראות בגאולה השלמה מתוך רחמים וחסדים מגולים בב"א.

- בגלל ריבוי השאלות בנידון זה, מובאות תשובות על כמה שאלות מצויות בענין זה שנכתבו בזכות הרבים.
- המעוניין לזכות להיות 'נציג אמן כהלכה' בביהכ"ס או מוסד שהסכימו לקביעת מקום לזה, ותפקידו להחליף את הפרסום שבניילונים – מוזמן לפנות אלינו, ויהיה ממוזכי הרבים שאין חטא בא על ידם.

שאלה ט"ז:

מי שענה אמן כהלכה והאריך בה כדין הנכון להאריך בה לפחות שיעור ג' תיבות, אלא שהש"ץ טעה והתחיל לקרא את המגילה תוך כדי ענייתו, מה דינו בחיסר מהמגילה? ומה דינו בחיסר מהברכה הבאה?

תשובה:

- א. חיסר ברכה מהברכות או חלק ממנה, בגלל שאיחר, או חלם ולא שמע כלל, או סיבה אחרת שלא יצא בברכה זו – אם כבר שמע את כל המגילה כדין, יצא ידי חובת מגילה, אלא שחיסר ברכה/ות. ואם מתאפשר לו ישמע את הברכה שחיסר ממישהו אחר [שעשה ניסים, שהחינו או שתיהן], לצאת ידי חובת ספיקו של הבאה"ל שמה ברכת שעשה ניסים ושהחינו הם על עצם יום הפורים, אבל לא יברך בעצמו, שמה גם הן אינן אלא על המגילה וכיוון שכבר י"ח – ממילא עבר זמן הברכות [יעוין בסימן תרצ"ב, באה"ל 'שהחינו'].
- ב. אם עוד לא שמע את קריאת המגילה, ורוצה כעת לשומעה כדין, יבזוץ לא לצאת מהש"ץ את הברכה שחיסר חלק ממנה, ויברך לבד ברכה זו, וישמע מהש"ץ את ההמשך.
- ג. אם כבר התחיל הש"ץ גם ברכה שאחריה – ישלים גם אותה לבדו.
- ד. אם ענה אמן על ברכה א', וטעה הש"ץ ולא המתין, רק המשיך ברכה הבאה – תוך כדי עניית הציבור או היחיד, כתב השעה"צ [קס"ז, מ"ג] על כעין זה שאם לא כיוון למה ששומע פשיטא שלא יצא, וגם אם יאמר שכיוון, [ונימא דשייך לכוון לבי דברים כאחד – יעוין שועה"ד שמסתפק בזה, וע"ע סוטה ל"ט: שממתינים המקרא והכהנים עד שיסימו העונים את ענית האמן ופירשו